

ten een niet ideale netconfiguratie is toegepast, het mini-sternet.

Hier en daar bespeurt men ook duidelijke onwil om het geheel eigene van het gebied van de consultatie te onderkennen omdat politieke of commerciële belangen voor een korte termijn doel meer baat denken te hebben bij onduidelijkheid, bij voorbeeld over het verschijnsel abonnee-televisie.

Wat men zich daarbij precies moet voorstellen, weet overigens geen enkele deskundige wanneer hij de Media-nota leest of in Den Haag het oor te luisteren legt. Het gebrek aan een goed woordenboekje (wat is precies wat?) frustreert de gedachtenwisseling over dit onderwerp. Zowel Omroepraad als BIT-rapport beginnen hun beschouwingen dan ook met te verhelderen wat b.v. omroep is en wat niet. Dit om een juridisch waterdichte grens te trekken tussen wat in de Omroepwet moet worden geregeld en wat tot het geheel vrij te geven gebied van de consultatie behoort.

De technische ontwikkelingen dwingen tot een nauwkeuriger omschrijving van wat omroep is, dan waarmee tot dusver in de wetgeving kon worden volstaan. De commissie-Swartouw, die in maart 1982 een rapport uitbracht over de taak en de functie van de PTT, in het licht van de informatie- en telecommunicatietechnologie, onderkende dat ook. Er werd op aangelegdringen om op korte termijn duidelijkheid te verschaffen wat als Omroep behoort te worden aangemerkt.

Helaas laat ook de Media-nota van het kabinet-Lubbers de nevelen rond het begrip „Omroep” voortbestaan en dat kan in het debat met de Kamer nog heel wat spraakverwarring veroorzaken.

Omroepraad en BIT-rapport geven wel scherpe omschrijvingen van wat omroep is en wat niet. Ze komen op hetzelfde neer. Bepalend is het gebezigde informatieverkeerspatroon. Een zender, die gelijktijdig aan een veelvoud van ontvangers (een auditorium) een programma verstrekt, volgt een informatieverkeerspatroon, dat aangeduid wordt met de naam „allocutie” (toespraak). Slechts de diensten, die dit informatieverkeerspatroon volgen, behoren onder de Omroepwet te vallen, zo wordt geadviseerd. Bij andere informatieverkeerspatronen in de telecommunicatie mag niet van omroep worden gesproken. De overwegingen die in alle landen dwongen tot een regulatie van de omroep (bij niet-commerciële, zowel als commerciële stelsels), gaan voor deze andere informatieverkeerspatronen niet op. Voor een vergunningsstelsel is geen grond,

Telebevoorrading van videorecorders nu al mogelijk

hooguit voor enige verkeersregeling. Maar het feit dat er bij zeker transportweg-schaarste wel eens files kunnen ontstaan, is voor de overheid geen aanleiding om een vergunningenstelsel in te voeren voor het bezit van een auto, maar om de capaciteit van het wegennet aan te passen aan de gebleken behoefte. Voor wat betreft de telecommunicatie bepleit het BIT-rapport in wezen eenzelfde uitgangspunt te hanteren. Voor het conversatiepatroon (telefoon) doet het Staatsbedrijf PTT dit al. Voor wat betreft het teleconsultatie zou dit ook gewenst zijn.

Tele-allocutie laat zich een beetje vergelijken met communaal openbaar vervoer, dat volgens een vaste dienstregeling werkt. Een stelsel van vergunningen is hier op zijn plaats om door een beperking van het aantal vervoersdiensten, de diensten exploitbaar te maken. Inderdaad doet zich hetzelfde verschijnsel voor bij omroep. Te veel omroepzenders (b.v. enkele honderden nationale tv-zenders) zouden het effect hebben dat de auditoria versnipperd raken. De economische basis zou voor elk van deze omroepen te klein worden, om een vorm van professionele dienstverlening mogelijk te houden. Omroep bestaat bij de gratie van een zekere schaarste. Het aantal gemeenschapskanalen dient beperkt te worden gehouden terwille van de forumfunctie van de omroep, zowel in commerciële als niet-commerciële stelsels.

Heel anders ligt de zaak bij teleconsultatie. Wat is dat voor een patroon?

Heel in het algemeen kan gezegd worden dat het hier gaat om een informatieverkeerspatroon waarbij de ontvangende partij op een door hem te bepalen tijdstip het een of andere (kunst)geheugen raadpleegt. En kunstgeheugens kunnen in beginsel in onbeperkte mate worden aangelegd.

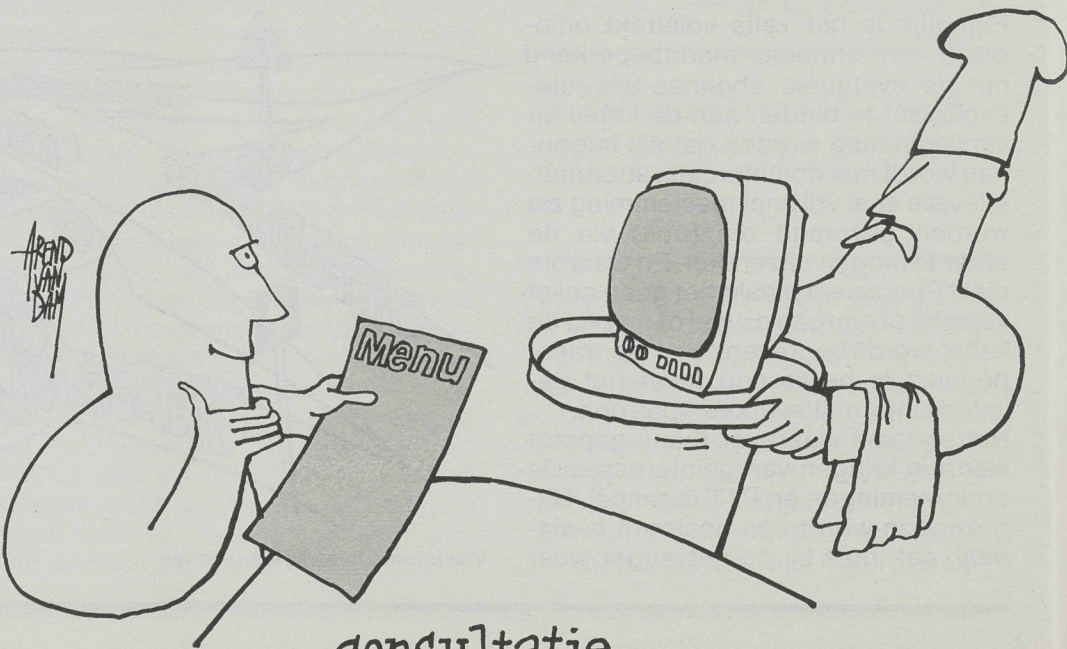
Het informatieverkeerspatroon ontstond toen de mens begon met gedachten en gevoelens in kunstgeheugens op te slaan. De grottekening is het oudst bekende voorbeeld. Daarna ontstond het schrift (op kleitabletten, later op papyrus en perkament). De uitvinding van de boekdrukkunst bracht geen nieuw informatieverkeerspatroon, maar gaf een enorme vlucht aan het verschijnsel consultatie omdat toen begonnen werd met de industriële vermenigvuldiging van kunstgeheugens.

Jarenlang hebben overheden en an-

Omroep altijd „publiek” commercieel of niet

dere machten, (de R.K. Kerk) die voordien een informatiemonopolie hadden, getracht de vrijheid tot vermenigvuldiging van kunstgeheugens in drukwerk te beknotten, maar sinds 1848 ligt in de Nederlandse Grondwet vast dat hiervoor geen voorafgaand verlot van de overheid meer vereist is. Iedereen mag drukken wat hij wil (behoudens iedere verantwoordelijkheid voor de wet).

Na het drukwerk ontstond o.a. als nieuw kunstgeheugen de grammofoonplaat, weer later de geluidsband

consultatie...